

Advies voor richtlijnen
voor de inhoud van het
milieu-effectrapport
Masterplan Harlingen

4 september 1991

370-58

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport
Masterplan Harlingen / [Commissie voor de Milieu-effectrapportage].

- Utrecht : Commissie voor de Milieu-effectrapportage

ISBN 90-5237-281-0

Trefw.: milieu-effectrapportage ; Harlingen /
milieu-effectrapportage ; Waddenzee.

Aan Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Harlingen
Postbus 10000
8860 HA Harlingen

uw kenmerk

uw brief
19 juni 1991
27 augustus 1991

ons kenmerk
U1102-91/Go/Sc/ab/370-59

onderwerp
Advies voor richtlijnen
m.e.r. Masterplan Harlingen

Utrecht,
4 september 1991

Op 19 juni jongstleden verzocht u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) advies uit te brengen over de richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport (MER) inzake de besluitvorming over de bestemmingsplannen ten behoeve van het Masterplan Harlingen.

Hierbij bied ik U het advies van de Commissie aan, overeenkomstig artikel 41n, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm). Het advies is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de daartoe ingestelde werkgroep van de Commissie onder voorzitterschap van ondergetekende. Voor de inhoud van het advies verwijs ik naar de samenvatting, waarin de belangrijkste punten uit het advies zijn bijeengebracht.

Daarnaast wil ik Uw aandacht vragen voor het volgende:

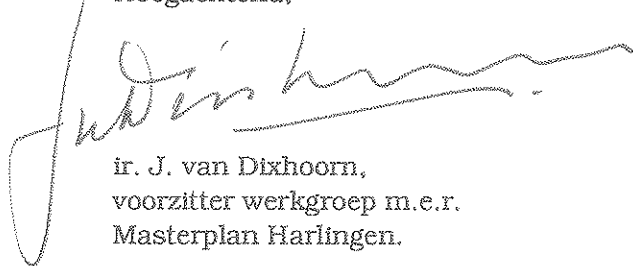
1. Het Masterplan kent een veelheid aan voornemens, activiteiten en daarvan afgeleide gevolgen: scheiding van functies, havenuitbreiding, ontwikkeling nieuw industrieterrein, aanleg jachthavens, aanleg zeestrand, nieuwe veerterminal, inrichting baggerspeciedepots, verdiepen vaargeul en aanpassing infrastructuur. Volgens de bijlage van het Besluit m.e.r. is hiervan slechts (de besluitvorming over) een tweetal onderdelen van het plan m.e.r.-plichtig, te weten het realiseren van een baggerspeciedepot met een capaciteit van meer dan 500.000 m³ en het realiseren van een jachthaven met meer dan 500 ligplaatsen. De Commissie heeft waardering voor het feit dat u op vrijwillige basis voor een bredere aanpak van het MER kiest en behalve bij deze beide onderdelen ook bij een aantal andere onderdelen van het Masterplan (o.a. zeestrand, industriehaven) gebruik wilt maken van de besluitvormingsprocedure met m.e.r. en de voordelen hiervan. Zoals ook door het ministerie van VROM per brief aan u is medegedeeld, zal het MER zich dus niet kunnen beperken tot de formeel m.e.r.-plichtige activiteiten maar zal ook aandacht moeten worden besteed aan de andere activiteiten die in het Masterplan worden genoemd, gezien de onderlinge samenhang die zij vertonen. Deze

zienswijze, die past in de geest van de wettelijke m.e.r.-regeling, heeft gediend als leidraad voor dit advies voor richtlijnen.

2. Tijdens de termijn van opstelling van dit advies heeft u de Commissie in aanvulling op de informatie in de startnotitie laten weten dat de besluitvorming over sommige (niet m.e.r.-plichtige) onderdelen van het Masterplan reeds verkeert in een vergevorderd stadium. In het licht van het voorafgaande is de Commissie van mening dat de, mede op inspraak gebaseerde, reeds afgeronde besluitvorming ten aanzien van onderdelen, niet opnieuw geheel ter discussie staat. Het verdient derhalve aanbeveling ruim aandacht te besteden aan de reeds genomen besluiten en de fase waarin de realisatie van deze besluiten verkeert. Bij de opzet van het MER voor het Masterplan kan in dat verband een onderverdeling naar onderdelen van het plan voordelen bieden; hiertoe is in het advies een aanzet gegeven.
3. In de startnotitie is gesteld dat ten behoeve van de activiteiten van het Masterplan bestemmingsplannen gewijzigd dienen te worden. De Commissie adviseert na te gaan in hoeverre er nog andere besluiten genomen moeten worden voor het realiseren van de voorgenomen activiteiten en welke bevoegde gezagsorganen derhalve nu reeds in de procedure betrokken kunnen of moeten worden, om zo mogelijke vertraging in een latere planfase te voorkomen.
Hierbij kan gedacht worden aan het betrekken van de provincie Friesland inzake de besluitvorming rond de inrichting van een baggerspeciedepot, waarmee dit MER ook zou kunnen dienen voor de vergunningverlening voor het depot.
4. De gemeente Harlingen is zowel initiatiefnemer als bevoegd gezag voor het Masterplan. Bij een dergelijke situatie vraagt de opstelling van het MER uit procedureel-organisatorisch oogpunt de nodige aandacht. De Commissie vraagt zich af, of scheiding tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag niet voor de hand ligt bij de verdere procedure. Dit kan des te beter worden vormgegeven omdat het initiatief in samenwerking met het bedrijfsleven wordt ontwikkeld in de vorm van een zogenaamd 'public private partnership' (ppp).
5. De activiteiten zullen worden ontwikkeld aan de rand van de Waddenzee. De Planologische Kernbeslissing van de Waddenzee geeft aan dat de bescherming, het behoud en waar nodig het herstel van de Waddenzee als natuurgebied moet worden nastreefd. Voor diverse activiteiten geeft de PKB-nota daartoe een aantal criteria en randvoorwaarden. Dit alles betekent naar het oordeel van de Commissie dat in het onderhavige MER aandacht aan de geldende randvoorwaarden moet worden besteed, waarbij de relatie tussen deze randvoorwaarden en de activiteiten van het Masterplan uitvoerig aan de orde moet komen. Zowel de huidige knelpunten, verwachtingen alsook de beoogde oplossingen en de effecten op het Waddenecosysteem daarvan dienen in het MER in het licht van het bovenstaande te worden beschouwd. Evenwel is het Commissie opgevallen dat, afgezien van de noodzakelijke saneringen in het kader van de milieu-wetgeving, het huidige ruimtegebrek in Harlingen zo groot is dat nu reeds aanvragen van nieuwe bedrijven geweigerd moeten worden. Het lijkt de Commissie zinvol in het MER uitvoerig op deze bestaande knelpunten en op de hieruit voortkomende behoeften van de korte termijnen in te gaan. In deze beschrijving dient een duidelijke relatie te worden gelegd tussen de behoeften en het huidige alsmede het te verwachten beleid ten aanzien van de Waddenzee. Dit geldt te meer, omdat de PKB in heroverweging is.

De Commissie zal gaarne van u vernemen op welke wijze u gebruik heeft gemaakt van haar aanbevelingen voor de inhoud van het MER.

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J. van Dixhoorn', written over a horizontal line.

ir. J. van Dixhoorn,
voorzitter werkgroep m.e.r.
Masterplan Harlingen.

ADVIES VOOR RICHTLIJNEN
VOOR DE INHOUD VAN
HET MILIEU-EFFECTRAPPORT
MASTERPLAN HARLINGEN

Advies op grond van artikel 41n, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage) inzake het MER Masterplan Harlingen,

uitgebracht aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Harlingen door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

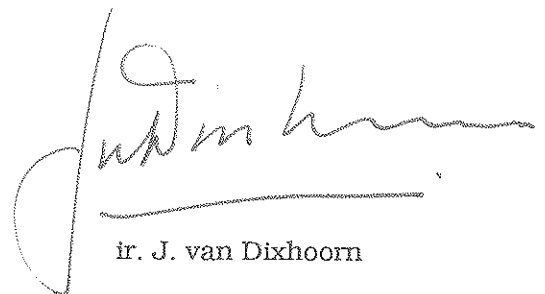
de werkgroep m.e.r. Masterplan Harlingen

de secretaris

drs. J.J. Scholten

de voorzitter

ir. J. van Dixhoorn

Utrecht, 4 september 1991

INHOUDSOPGAVE

	pagina
0. SAMENVATTING VAN HET ADVIES	1
1. INLEIDING	3
2. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER	5
3. PROBLEEMSTELLING EN DOEL	6
3.1 Probleemstelling algemeen en doel	6
3.2 Probleemstelling ruimtelijke ordening	7
3.3 Probleemstelling industrie en overslag	7
3.4 Probleemstelling visserij	8
3.5 Probleemstelling woningbouw Havenkwartier	9
3.6 Probleemstelling toerisme en recreatie	9
3.7 Probleemstelling veerterminal	10
3.8 Probleemstelling verkeer en vervoer	11
3.9 Probleemstelling berging baggerslib	11
3.10 Probleemstelling overige aspecten	12
4. PLANALTERNATIEVEN	13
4.1 Algemeen	13
4.2 Ontwikkeling planalternatieven	14
4.3 Ruimtelijke ordening	15
4.4 Industrie, visserij en havenontwikkeling	15
4.5 Veerbedrijf	16
4.6 Woningbouw Havenkwartier	16
4.7 Jachthaven, zeestrand en overige toeristische- en recreatieve voorzieningen	17
4.8 Berging baggerslib en bodemsanering	17
4.8.1 Berging baggerspecie	17
4.8.2 Bodemsanering	19
4.9 Verkeer en vervoer	19
4.10 Overige voorzieningen	19
4.11 Alternatief waarbij de best bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast	20
5. TE NEMEN EN GENOMEN BESLUITEN	21
6. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE TE VERWACHTEN ONTWIKKELING VAN DAT MILIEU	23
7. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	25
7.1 Algemeen	25
7.2 Prioriteiten en mate van detail	25

7.2.1	Geluidhinder en trillingen	26
7.2.2	Waterhuishouding (grond- en oppervlaktewater), kustmorfologie en bodemkwaliteit (land en water)	27
7.2.3	Lucht	28
7.2.4	Flora en fauna	28
7.2.5	Landschappelijke en stedenbouwkundige aspecten	29
7.2.6	Woon- en leefmilieu, gezondheid, veiligheid	30
8.	VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN/VARIANTEN	31
8.1	Wijze van vergelijken	31
8.2	Kosten en baten	31
9.	OVERZICHT VAN LEEMTEN IN KENNIS EN EVALUATIE	32
10.	SAMENVATTING VAN HET MER	32

BIJLAGEN

1. Brief van Burgemeester en Wethouders van Harlingen d.d. 19 juni 1991, waarin de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.
- 1A Brief van Burgemeester en Wethouders van Harlingen d.d. 27 augustus, met bericht over verlenging van de adviestermijn.
2. Bekendmaking van de start van de m.e.r.-procedure in de Harlinger Courant en de Leeuwarder Courant van 18 juni 1991.
3. Projectgegevens en samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r.
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen.
5. Brief van het Ministerie V.R.O.M.

0.

SAMENVATTING VAN HET ADVIES

Besluitvorming en m.e.r.

Het Masterplan kent een veelheid aan voornemens, activiteiten en daarvan afgeleide gevolgen. Daarvan zijn twee onderdelen m.e.r.-plichtig, te weten het realiseren van een baggerspeciedepot (van meer dan 500.000 m³) en de aanleg van een jachthaven (met meer dan 500 ligplaatsen). Vanwege de onderlinge samenhang en de sterke verwevenheid tussen de verschillende onderdelen van het Masterplan kan het milieueffectrapport (MER) zich niet beperken tot de formeel m.e.r.-plichtige activiteiten maar dient het ook aandacht te besteden aan de overige activiteiten. De opzet van dit advies geeft daartoe de aanzet.

Het MER moet aangeven voor welke besluiten het wordt opgesteld en welke reeds genomen besluiten (ook over reeds afgeronde onderdelen van het Masterplan) randvoorwaarden stellen aan de planvorming en de uitvoering daarvan. Tevens moet worden aangegeven welke volgbesluiten nog nodig zijn ten einde het Masterplan geheel ten uitvoer te kunnen brengen.

Probleemstelling en doel

Zo concreet mogelijk moet worden verwoord wat precies met het Masterplan beoogd wordt, zowel wat betreft het gehele plan als wat betreft alle onderdelen afzonderlijk:

Keuze voor scheiding van functies (ordening industrie ten opzichte van wonen, recreatie en toerisme), uitbreiding en vernieuwing van de haven en ontwikkeling van bedrijfsterrein, baggerspeciebergings, veerterminal met wandelpromenade, stadsvernieuwing Havenkwartier, jachthavens, zee-strand, bungalowpark/camping, overdekt sportcomplex en recreatieve groene ring rond de binnenstad.

Vanwege de samenhang en de onderlinge wisselwerking van de onderdelen kunnen niet op voorhand reeds onderdelen in het MER worden uitgesloten. De doelstellingen zullen zo nauwkeurig mogelijk moeten worden gespecificeerd.

Daarnaast dient uitgebreid te worden ingegaan op de haalbaarheid en wenselijkheid van het plan, alsmede van de onderdelen; het gaat daarbij met name om:

- de huidige situatie en de knelpunten daarin;
- de verwachtingen zowel ten aanzien van de toekomstige autonome als van de beleidsgebonden ontwikkelingen en de onderbouwing daarvan;
- de randvoorwaarden die aan de activiteiten worden gesteld vanuit het beleid ten aanzien van de Waddenzee.

Planalternatieven

De Commissie is van mening dat ten minste moeten worden uitgewerkt:

- planalternatieven, waaronder de beleidsinzet;
- het nulalternatief, inclusief de autonome ontwikkelingen;
- het meest milieuvriendelijke alternatief.

Alle alternatieven dienen op gelijkwaardige wijze te worden uitgewerkt. Met name dient te worden ingegaan op eventuele faseringen in het plan.

Om te voorkomen dat voor alle redelijkerwijs te beschouwen alternatieven/varianten de uitwerking in het MER onnodig gedetailleerd gaat worden en om de inbreng van milieu-aspecten in de planvorming te waarborgen zal een stapsgewijze benadering kunnen worden gevolgd.

Allereerst zullen van alle planonderdelen afzonderlijk varianten worden beschreven; deze worden op hun milieugevoeligheid getoetst.

Vervolgens kunnen op basis van deze eerste toetsing integrale alternatieven worden geformuleerd, waarvan de gevolgen voor het milieu uitgebreid worden behandeld. In deze fase wordt ook reeds het meest-milieuvriendelijke alternatief ontworpen. Als laatste kan door de initiatiefnemer op basis van vergelijking van alternatieven een voorkeursalternatief worden geformuleerd, welke zal dienen als basis voor de vast te stellen bestemmingsplannen.

Milieugevolgen, resterende leemten, vorm en presentatie

Voor de milieugevolgen die aandacht verdienen wordt korthedshalve verwezen naar hoofdstuk 6. Gezien de omvang van het project is naast aandacht voor de gevolgen van de eindsituatie, bijzondere aandacht nodig voor de (gefaseerde) aanleg. De beschreven gevolgen dienen getoetst te worden aan het Waddenzeebeleid. Bij de beschrijving van de gevolgen dient aandacht te worden besteed aan:

- effecten per afzonderlijke activiteit;
- effecten van activiteiten onderling;
- cumulatie van effecten.

De milieugevolgen die met prioriteit uitwerking behoeven zijn:

- invloeden op actuele en potentiële waarden van de Waddenzee;
- kustmorfologie (sedimentatiepatronen e.d.) en zeestromingen;
- geohydrologische effecten;
- water- en waterbodemonverontreiniging en vaststelling van bodemonverontreiniging, berging van al dan niet verontreinigde specie van initieel- en onderhoudsbaggerwerk;
- de mate van geluidhinder die personen in bestaande (en geplande) woonbebouwing ondervinden van bestaande en nieuwe bedrijvigheid, autoverkeer, en scheepvaart (als gevolg van de activiteit);
- luchtverontreiniging door bedrijvigheid en wegverkeer en scheepvaart
- risico's en gevolgen van rampen: sociale veiligheid;
- effecten op leefbaarheid (ruimtelijke kwaliteit).

De beschreven gevolgen voor het milieu moeten duidelijk worden gepresenteerd. Tevens dient een toetsing van de gevolgen plaats te vinden aan de door het beleid gestelde randvoorwaarden aan de activiteit; dit dient te gebeuren aan de hand van (interim)normen, streefwaarden, doelstellingen en uitgangspunten alsmede van te verwachten uitgangspunten. In dit licht kunnen mitigerende maatregelen worden geformuleerd.

Als laatste dient het MER duidelijk en overzichtelijk te worden samengevat.

1. INLEIDING

De gemeenteraad van Harlingen heeft in mei 1990 het Masterplan 'Harlingen Waddenstad' gepresenteerd. Dit plan heeft tot doel de leefbaarheid in de gemeente Harlingen duurzaam te bevorderen door onder meer een versterking van de sociaal-economische structuur en een betere ruimtelijke ordening van de verschillende maatschappelijke activiteiten (met name scheiding van industriële activiteiten en wonen, recreatie en toerisme). Concreet betekent dit dat het industriegebied met havens ten noorden van Harlingen uitgebreid zal worden. In dit gebied zal plaats zijn voor nieuwe industrie, industrie die momenteel in het Havenkwartier gevestigd is, ondermeer voor de visserij en voor overslag. Het zuidelijk deel van Harlingen wordt bestemd voor wonen, recreatie en toerisme. Hier zullen onder meer twee jachthavens (met respectievelijk 400 en 100-150¹) ligplaatsen), en een zeestrand worden aangelegd. Tussen het noordelijke industriegebied en het zuidelijk recreatie/woongebied in zal de nieuwe veerterminal gerealiseerd worden. Daarnaast zal een recreatieve ring rond de binnenstad worden gerealiseerd, welke de diverse planonderdelen zal verbinden.

Bij uitvoering van de plannen zal baggerslib vrijkomen. Om deze te verwerken wordt in het plan voorzien in de aanleg van een of meer slibdepots; daarnaast zal een deel van het slib gebruikt worden voor de ophoging van de nieuw aan te leggen industrieterreinen.

Het Masterplan zal worden uitgewerkt in een aantal bestemmingsplannen.

Op een aantal activiteiten uit het plan is het Besluit milieu-effect-rapportage van toepassing. Het gaat hier in het bijzonder om de aanleg van een jachthaven voor meer dan 500 ligplaatsen (categorie 10.3 van Bijlage C, M.e.r.-besluit) en om de aanleg van een baggerslibdepot (categorie 18.2b), mits het gaat om meer dan 500.000 m³. De m.e.r.-plicht is in het eerste geval gekoppeld aan te nemen besluiten in het kader van bestemmingsplannen en in het tweede geval in het kader van de Afvalstoffenwet. Door de gemeente Harlingen is aangegeven dat in dit MER de oprichting van een baggerslibdepot ten behoeve van de bestemmingsplannen tot op locatieniveau zal worden meegenomen; voor de uiteindelijke inrichting van een dergelijk depot zal, ten behoeve van onder andere de Afvalstoffenwetvergunning, op termijn een apart MER worden opgesteld. De Commissie vraagt zich af of, gezien de concrete plannen en vanwege de te behalen tijdwinst deze procedures niet reeds in dit stadium te koppelen zijn.

Door het Ministerie van VROM is per brief van 21 juni 1991 (bijlage 5) aangegeven dat, vanwege de onderlinge samenhang van de activiteiten, het MER zich niet kan beperken tot de formeel m.e.r.-plichtige activi-

1 Uit inspraakreactie 3. en 5. blijkt dat het hier mogelijk om meer ligplaatsen (200-290) gaat.

teiten. Het zal ook aandacht moeten besteden aan de andere activiteiten die in het Masterplan worden genoemd. Deze zienswijze, die gebaseerd is op de verwevenheid tussen de verschillende onderdelen en deelactiviteiten van het Masterplan, heeft gediend als leidraad voor de opstelling van dit advies.

De gemeenteraad van Harlingen is voor dit project zowel initiatiefnemer als bevoegd gezag.

De bekendmaking van de start van de m.e.r. vond plaats op 18 juni 1991 (bijlage 2). Per brieven van 19 juni en 27 augustus 1991 (bijlage 1) verzocht het Gemeentebestuur van Harlingen de Commissie voor de m.e.r. om overeenkomstig de bepalingen van de Wet algemene bepalingen milieuhygiene (Wabm) te adviseren over de richtlijnen met betrekking tot de inhoud van het op te stellen MER.

Het onderhavige advies is opgesteld door een werkgroep uit de Commissie voor de m.e.r. De samenstelling van deze werkgroep is gegeven in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt daarom verder in dit advies "Commissie" genoemd. Op 19 juli 1991 bracht de commissie een bezoek aan het studiegebied teneinde nadere informatie te verkrijgen over de probleemstelling en doelstellingen van het plan en de mogelijke milieugevolgen.

Vertegenwoordigers van de Commissie, het bevoegd gezag en de initiatiefnemers wisselden op 14 augustus 1991 van gedachten naar aanleiding van een concept-advies.

Het doel van het advies van de Commissie is de milieu-aspecten van het op te stellen plan af te bakenen en de gewenste inhoud van het MER aan te geven.

In de volgende hoofdstukken worden de belangrijkste vragen en aandachtspunten behandeld waarop het MER volgens de Commissie zal moeten ingaan. De Commissie heeft in dit advies de inspraakreacties (bijlage 4) betrokken, voorzover deze reacties betrekking hebben op de voorgenomen activiteiten. In hoofdstuk 0 is de inhoud van het advies samengevat.

2.

VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER

De rol van m.e.r. in de besluitvorming over een voorgenomen activiteit maakt het noodzakelijk dat het MER toegankelijk en begrijpelijk is voor een breed samengesteld gezelschap van betrokkenen: het bevoegd gezag, adviserende deskundigen en insprekers. Elk van deze groepen moet uit het MER de relevante informatie kunnen afleiden. Dit stelt eisen aan de presentatie van het MER. In verband hiermee beveelt de Commissie het volgende aan:

- De gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en de alternatieven zullen overzichtelijk gepresenteerd en toegankelijk moeten zijn. In het MER dient te worden ingegaan op de bij derden levende vragen omtrent het project, zoals die in het kader van de inspraak naar aanleiding van de startnotitie naar voren zijn gekomen. Enerzijds behoren te sterke vereenvoudigingen vermeden te worden en anderzijds juist vaktaal, die slechts voor ingewijden begrijpelijk is. Belangrijke keuzen, gemaakt tijdens de opstelling van het MER, dienen duidelijk naar voren te komen. Indien bij de opstelling van het MER wordt afgeweken van de richtlijnen dient dit duidelijk en gemotiveerd te worden aangegeven.
- Goed kaartmateriaal met een duidelijke legenda en schaalaaanduiding is belangrijk. Behalve een duidelijke weergave van de locatie dienen hier ook de relaties met de omgeving tot uiting te komen (zowel met het achterland en het aangrenzende Waddengebied als met de open zee).
- Het is wenselijk het MER beknopt te houden en het te voorzien van een goede, voor een breed publiek leesbare samenvatting.
- Het verdient aanbeveling om de achtergrondgegevens -die de conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen- niet in het MER zelf te vermelden, maar in bijlagen op te nemen.
- Achtergrondgegevens, die noch in het MER zelf, noch in de bijlagen worden opgenomen, dienen wel beschikbaar te zijn voor geïnteresseerden. In het MER en in eventuele bijlagen dient naar de beschikbaarheid te worden verwezen.
- Een verklarende begrippenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst zijn in verband met de leesbaarheid van belang.
- In de opbouw van het MER dient een duidelijke relatie te bestaan met de volgorde van de elementen, die een MER dient te bevatten volgens artikel 41j, lid 1 en 3 van de Wabm.

3. PROBLEEMSTELLING EN DOEL

Het MER bevat ten minste: "een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd" (Wabm, artikel 41j, eerste lid, onder a), i.c. havenontwikkeling, woningbouw, toerisme/recreatie en bedrijvigheid.

3.1 Probleemstelling algemeen en doel

Uit de startnotitie valt af te leiden, dat de gemeente door middel van het Masterplan ernaar streeft de leefbaarheid duurzaam te bevorderen door:

- versterking van de sociaal-economische structuur in de gemeente
- ruimtelijke ordening van de verschillende maatschappelijke activiteiten (wonen, industrie, recreatie).

Momenteel is er sprake van een groot aantal knelpunten in en rond Harlingen (werkloosheid, tekort aan bedrijventerrein, overlast door te sterke verweving van functies etc.).

In de beschrijving van de probleemstelling dienen deze knelpunten alsmede de verwachte - autonome - ontwikkelingen ervan (onafhankelijk van de uitvoering van het plan) duidelijk omschreven te worden. Aangegeven dient te worden in hoeverre de activiteiten, zoals omschreven in het plan hiervoor oplossingen bieden, zowel separaat en in onderlinge samenhang, als in samenhang met relevante nieuwe activiteiten in de omgeving.

Om de doelmatigheid en de doeltreffendheid -met name uit milieu-oogpunt- van voor te stellen (integrale) oplossingen te kunnen toetsen, dienen uit de beschreven probleemstelling (zie 3.2 t/m 3.7) de doelstellingen van het integrale plan en van de afzonderlijke onderdelen (zoals toegang, havenontwikkeling, jachthaven, zeestrand, bedrijfsterrein, etc.) zo duidelijk en concreet mogelijk te worden gespecificeerd in het MER, ook weer in relatie tot autonome ontwikkelingen. Geef de gewenste termijnen van realisering aan. Zo kunnen de te ontwikkelen alternatieven worden getoetst aan deze doelstellingen. Dit betekent, dat de doelstellingen zodanig moeten worden geformuleerd dat milieuvriendelijke oplossingen een kans krijgen.

De doelstellingen moeten daartoe zo concreet mogelijk worden uitgewerkt. Bij de beschrijving hiervan dient per planonderdeel expliciet te worden ingegaan op **de randvoorwaarden** zoals die vanuit het milieubeleid en het huidige en mogelijk te verwachten beleid ten aanzien van de Waddenzee worden gesteld; deze randvoorwaarden moeten in het kader van hoofdstuk 6 ("Te nemen en reeds genomen besluiten") worden geformuleerd.

Onderstaand wordt per onderdeel (gerangschikt naar sector) de probleemstelling verder uitgewerkt.

Hierbij wordt achtereenvolgens gevraagd naar:

- de huidige situatie, behoeften en knelpunten;
- de mogelijkheden om de behoefte elders op te vangen afgaand op het vigerend beleid;
- welke randvoorwaarden de activiteit stelt;
- wat de consequenties zijn van het geen doorgang vinden van elk van de deelactiviteiten afzonderlijk (inclusief alle relevante nuances).

De studie dient zich uit te strekken over het gehele gebied waarvoor effecten zijn te voorzien.

3.2 Probleemstelling ruimtelijke ordening

In de startnotitie is aangegeven dat er momenteel sprake is van een ongewenste situatie aangaande de ruimtelijke ordening, vanwege de verwevenheid van functies. Beschrijf de als gevolg hiervan bestaande knelpunten. Geef aan welke mate van functiescheiding gewenst is. De Commissie is van mening dat bij de scheiding van functies sprake is van een driedeling: industrie en visserij in het noorden, recreatie en wonen in het zuiden en als derde element de veerterminal met bijbehorende activiteiten daartussen in. Qua sfeer hoort de terminal bij de recreatie, qua aard en omvang meer bij de industriële activiteiten. Ingegaan dient te worden op de wijze waarop de ruimtelijke kwaliteit bij de planvorming gewaarborgd wordt.

3.3 Probleemstelling industrie en overslag

De volgende punten verdienen ten minste in globale zin aandacht:

- De aard en het ruimtegebruik van de bestaande bedrijfsactiviteiten (zowel industrie als overslag) in het plangebied. Welke functie heeft de industrie (werkgelegenheid e.d.)? Geef knelpunten in de huidige situatie aan. Ga hierbij in op het tekort aan uitgeefbare terreinen zowel van reeds aanwezige (uit te breiden) als van nieuwe bedrijven. Ga tevens in op de noodzaak en de mogelijkheid voor verplaatsing van bestaande bedrijven (bijvoorbeeld Havenkwartier)
- Wat is de herkomst en bestemming van goederen zowel inkomend als uitgaand met betrekking tot overslagactiviteiten?
- De vraag en behoefte aan bedrijfsterreinen en overslagfaciliteiten voor de planperiode, maar tot ten minste 2000 - 2010 in de categorie waarvoor de Harlingse Haven is bedoeld; wat is de positie van de Harlingse Haven voor bedrijven? Wat is de vraag en behoefte aan grotere havencapaciteit; welke consequenties heeft dit voor de vereiste haven- en vaargeuldiepte en -breedte; betrek hierbij tevens nieuwe ontwikkelingen in de scheepsbouw (grotere schepen met minder diepgang); hoe verhoudt dit zich tot het Waddenzeebeleid en het beleid van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. Geef aan wat de gewenste bereikbaarheidsprofielen zoals bedoeld in de Vierde Nota op de Ruimtelijke Ordening van het gehele plangebied zijn. Wat zijn de

mogelijkheden vanuit het vigerend beleid om elders in de regio havengebonden bedrijventerreinen aan te leggen (bijvoorbeeld in de Eemshaven en Den Helder)? In hoeverre gebeurt dit al?

- Welke flexibiliteit is er in de vraag naar natte bedrijfsterreinen als deze zich sneller of juist langzamer ontwikkelen dan verwacht?
- Wat zijn de consequenties, (financieel, ruimtelijk) voor het totale plan als de uitgifte van bedrijfsterreinen minder voorspoedig verloopt dan nu wordt voorzien.
- De mate waarin, dan wel de wijze waarop in het plangebied ook zonder vernieuwde haven aantrekkelijke vestigingsfactoren kunnen worden gecreëerd voor de vestiging van bedrijven met (schone) werkgelegenheid.
- In de startnotitie zijn verschillende ontwerpmogelijkheden voor het industrieterrein aangegeven, zowel binnen als buiten de huidige zeedijk. In hoeverre is dit mogelijk in relatie tot recreatie, natuur, bewoning en landbouw²]; in hoeverre is voor de plannen landaanwinning noodzakelijk en/of verlegging van de zeewering (en zo ja waar komt die te liggen) en wat is de relatie met het vigerend beleid hieromtrent³].
- Wat is het belang van de plannen voor Harlingen, Friesland en de eilanden en het achterland (werkgelegenheid e.d.).

3.4 Probleemstelling visserij

De volgende punten verdienen aandacht:

- Welke functie vervult de visserij in de Harlingse Haven (werkgelegenheid; aandeel regionale en nationale visserij; toelevering aan andere bedrijven)? Welke visserij in eigen en welke van elders (tijdelijke ligplaats).
- Welke ruimtelijke knelpunten kent de visserij in de Harlingse Haven?
- Schets de knelpunten en ontwikkelingsmogelijkheden voor de visserij in Harlingen. Schenk ook aandacht aan de aan- en afvoer per as. Beschrijf de positie van Harlingen met betrekking tot de visserij en geef de omvang van de in de planperiode, maar tenminste tot 2000-2010, benodigde faciliteiten aan;
- Geef aan of en in hoeverre ook elders (bijvoorbeeld in Lauwersoog en Den Helder) faciliteiten voor visserij worden gecreëerd en in hoeverre dit totaal aan faciliteiten past op de totale behoefte van de visserij en aansluit op het landelijke beleid in deze;
- In hoeverre is het mogelijk een versnelde of een tegenvallende ontwikkeling van de visserij ruimtelijk op te vangen?
- Aan welke functies (bedrijven, zoals verwerking havens, werven) is de visserij ruimtelijk direct gekoppeld? Aan welke voorwaarden moeten deze functies voldoen?

2 Zie inspraakreactie 2.

3 Zie inspraakreactie 5.

3.5 Probleemstelling woningbouw Havenkwartier

De volgende punten verdienen aandacht:

- Geef een omschrijving van de huidige knelpunten in de wijk, als gevolg van de aanwezigheid van (merendeels zware) industrie.
- In de startnotitie is aangegeven dat de industrie uit de wijk verplaatst zal worden naar het industrieterrein en dat de vrijkomende ruimte benut zal worden voor woningbouw en mogelijk voor nieuwe passende bedrijfsfuncties. Geef met behulp van prognoses aan in hoeverre vanaf nu tot in elk geval 2000-2010 behoefte bestaat aan nieuwe woningen. Welke is de herkomst van die behoefte? In hoeverre kan stadsvernieuwing voorzien in deze behoefte of zijn er nog andere locaties nodig voor de planperiode?
- Welke bedrijvigheid is in het Havenkwartier mogelijk en wenselijk na verplaatsing van de huidige aldaar gevestigde bedrijven naar het nieuwe industrieterrein met het oog op de woonfunctie? Wat is vanuit het perspectief van een goed woonmilieu de wenselijkheid en toelaatbaarheid van kantoorbouw en een sterkere horeca? Ga bij de formulering van randvoorwaarden (5.1) met name in op geluid- en veiligheidszonerings, alsook op eventuele bodemsaneringen (zie 3.9).

3.6 Probleemstelling toerisme en recreatie

Behandel in elk geval de volgende aspecten:

- Geef een analyse van het huidige voorzieningen niveau en van de knelpunten in de huidige situatie ten aanzien van de recreatie (huidig tekort aan voorzieningen)
- De behoefte aan voorzieningen voor toerisme en recreatie (met name aantal ligplaatsen voor de pleziervaart onderscheiden naar soort, maar ook horeca) moet verder worden geschat op grond van de te verwachten ontwikkeling van de vraag naar voorzieningen; betrek hierbij tevens de autonome ontwikkelingen in het achterland en op de eilanden. Aangegeven moet worden welke kengetallen daarbij worden gehanteerd. Maak bij de beschouwing onderscheid naar "liggers" en "vaarders".
- Ga na of en in hoeverre ook elders soortgelijke voorzieningen worden gerealiseerd (bijvoorbeeld Den Helder, Wieringen en Lauwersoog⁴).
- Aangegeven moet worden welke de ontwikkelingsmogelijkheden zijn voor recreatie en toerisme in het plangebied. Welke zijn de doelgroepen⁵. Wat is het belang voor Harlingen, Friesland de eilanden en het achterland. Geef de relatie met de Noorderhaven aan. Ga daar bij ook in op de functie van de geplande recreatieve groene ring rond de binnenstad alsmede op de behoefte aan en het perspectief voor het zeestrand.

4 Zie inspraakreactie 3.

5 Zie inspraakreactie 5.

- Aangegeven dient te worden welke randvoorwaarden de ontwikkeling van toerisme en recreatie stelt aan andere activiteiten in het studiegebied.

3.7 Probleemstelling veerterminal

Ga in op de volgende punten:

- Beschrijf de huidige situatie met betrekking tot de veerdiensten; geef hierbij de knelpunten aan (parkeervoorzieningen, overstapmogelijkheden van trein naar boot v.v.).
- Geef aan in hoeverre de knelpunten met de beoogde activiteit opgelost worden. Ga hierbij ook in op de te verwachten ontwikkelingen in de verbinding met de eilanden (logistiek dienstregeling, scheepstype etc.). Beschrijf hierbij tevens wat de aantrekkende werking van een nieuwe terminal is; in hoeverre zal hierdoor de recreatieve druk op het Wad en op de eilanden toenemen.
- Wat zijn de gevolgen voor het verkeer in de binnenstad en voor parkeergelegenheid.
- Zijn ook elders, bijvoorbeeld op het nieuwe industrieterrein, geschikte locaties voor de ontwikkeling van een veerterminal aanwezig.

3.8 Probleemstelling verkeer en vervoer

Wegverkeer

- De huidige situatie alsmede de autonome ontwikkelingen van de hoofdverkeersstromen in relatie tot het plan zullen zowel kwalitatief als kwantitatief moeten worden beschreven. Hierbij dienen de meest recente inzichten in de te verwachten ruimtelijk-economische ontwikkelingen in de regio te worden verwerkt en de recente nationale beleidsvoornemens, zoals neergelegd in het Nationaal Milieubeleidsplan (NMP) en tweede Structuurschema Verkeer en Vervoer als uitgangspunt te worden genomen.
- Beschrijf de bestaande knelpunten; ga hierbij in op hinder, gevaar en overlast van verkeer in de binnenstad. Ga tevens in op de specifieke moeilijkheden die het recreatieverkeer op de belangrijkste wegen kan opleveren. Schenk hierbij vooral ook aandacht aan de seizoensgebondenheid en de verdeling over de dag (veerdienst) van de recreatie.
- Bij de hoofdverkeersstromen dient te worden ingegaan op verkeer van en naar:
 - . de havens en industrieterreinen;
 - . de jachthavens en stad (recreanten);
 - . de veerterminal.
- Beschrijf voorzover van belang voor de hoofdstromen, de hoofdinfrastructuur in relatie tot het Masterplan; ga hierbij in op:
 - . capaciteit en toelaatbare intensiteit;

